

Nu

HET WETGEVEND WERK ROND de codificatie van het vennootschapsrecht en enkele aanverwante materies enige tijd geleden werd afgerond, is het enkel nog wachten op dag waarop het nieuwe 'Wetboek van vennootschappen' in werking treedt. Accountants en belastingconsulenten heb-

ben dus nog heel even de tijd om met het werkstuk, dat 878 wetsartikelen telt, vertrouwd te raken. Deze bijdrage probeert hiertoe een bescheiden aanzet te zijn. Benevens een overzicht van de structuur van het Wetboek, wordt tevens aandacht besteed aan enkele inhoudelijke ingrepen die met deze operatie gepaard gingen.

I. ONTSTAANSGESCHIEDENIS

De oorspronkelijke handelsvennootschappenwet van 18 mei 1873 werd een eerste maal gecoördineerd bij koninklijk besluit van 22 juli 1913. De volgende coördinatie werd doorgevoerd bij koninklijk besluit van 30 november 1935¹. Intussen zijn ongeveer 65 jaren verstreken, en werd de Vennootschappenwet, mede ingevolge de

Het Wetboek van vennootschappen: even wennen...

Philip Van Eeckhoutte
Adjunct-directeur-generaal I.A.B.

vloedgolf aan Europese Richtlijnen, tientallen keren gewijzigd en bevat hij nagenoeg evenveel artikelen met een gewoon nummer, als met een bis-, ter- of andere aanduiding². Door de vele wijzigingen zijn in het bijzonder de teksten betreffende de naamloze vennootschap zo vaak herschreven dat het vlot consulteren ervan sterk wordt bemoeilijkt. De teksten werden vaak inhoudelijk gewijzigd, zonder dat veel aandacht werd geschonken aan de structuur of de titulatuur van de Wet. Deze mist hierdoor een logische opbouw³. Het verwondert dan ook niet dat artikel 110 §1 van de wet van 13 april 1995 tot wijziging van de wetten op de handelsvennootschappen⁴ - beter bekend als de 'reparatiewet vennootschappen' - de Koning machtigde om "alle wets- en verordeningsbepalingen betreffende de handelsvennootschappen of de vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen (te) codificeren en met elkaar in overeenstemming (te) brengen." Deze bepaling werd vervolledigd door een opsomming van alle wetten en koninklijke besluiten die het voorwerp van deze codificatieopdracht konden uitmaken. Hierbij ook – op het eerste gezicht - minder voor de hand liggende teksten zoals o.m. de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, het 'jaarrekeningbesluit' van 8 oktober 1976, het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen, de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren, e.d.m. Het doel van de codificatie was de diverse teksten in één Vennootschappenwetboek samen te brengen, te harmoniseren en de verstaanbaarheid ervan te bevorderen, zonder evenwel de grond ervan te wijzigen⁵. Meer

bepaald moesten alle wettelijke en reglementaire bepalingen die betrekking hebben op het vennootschapsrecht en die in erg verspreide orde terug te vinden waren (en op dit moment nog steeds zijn) in het Wetboek van koophandel en het Burgerlijk Wetboek, alsook in zeer veel bijzondere wetten en uitvoeringsbesluiten, ondergebracht worden in één Wetboek van vennootschappen. In een volgende fase zullen de reglementaire bepalingen ondergebracht worden in één uitvoeringsbesluit, naar het voorbeeld van de Belgische wetgeving inzake inkomstenbelastingen⁶.

Concreet kreeg de Koning krachtens artikel 110 §2 van de "reparatiewet" van 1995 volgende bevoegdheden :

- 1° de vorm, inzonderheid de zinsbouw en woordenschat, de voorstelling, de volgorde en de nummering van deze bepalingen wijzigen, ze onderbrengen in titels, boeken, hoofdstukken, afdelingen en paragrafen en ze, in voorkomend geval, van een opschrift voorzien;
- 2° de redactie van die bepalingen aanpassen om ze met elkaar in overeenstemming te brengen en eenheid te brengen in de terminologie;
- 3° de verwijzingen naar andere artikelen van dezelfde wetten vervangen door de volledige tekst van deze artikelen, in voorkomend geval, door ze aan te passen, teneinde rekening te houden met de specifieke aard van het betrokken type van vennootschap;
- 4° de verwijzingen vervat in deze bepalingen in overeenstemming brengen met de nieuwe nummering en met de bestaande wetgeving;
- 5° de verwijzingen naar de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen vervat in bepalingen van andere wetten in overeenstemming brengen met de aanpassingen aangebracht krachtens deze machtiging."

Een voorontwerp van wet tot voorbereiding van het wetboek van vennootschappen werd reeds op 24 september 1996 ter advies voorgelegd aan de Raad van State.

Dit wetsontwerp was noodzakelijk -ondanks het feit dat het Wetboek in principe (op basis van eerder vermeld artikel 110 van de Wet van 13 april 1995) bij koninklijk besluit kon ingevoerd worden- omdat bij de voorbereiding van dat koninklijk besluit was gebleken dat het niet mogelijk zou zijn een logisch, goed gestructureerd en samenhangend Wetboek uit te werken zonder ook maar iets aan de basiswetgeving te veranderen.

1 *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 2*
2 *HELLEMANS, F., De Codificatie van het vennootschapsrecht. Tijd voor 'legislative governance'?, in Jan Ronse Instituut (ed.), Knel-punten van dertig jaar vennootschapsrecht, Kalmthout, Biblio, 1999, blz. 380*
3 *HELLEMANS, F., o.c., blz. 381*
4 *B.S., 17 juni 1995*
5 *Artikel 110 §1 in fine W. 13 april 1995*
6 *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/10, blz. 5*

In zijn Advies van 15 december 1997⁷ had de Raad van State echter fundamentele kritiek, o.m. op het feit dat heel wat bepalingen uit het ontworpen Wetboek van vennootschappen buiten de bevoegdheid vielen die door de Wet van 13 april 1995 aan de Koning was opgedragen. In zijn algemene conclusies stelde de Raad dan ook dat “een codificatie door de wetgever (i.p.v. door de Koning) verkieslijker (was)”.

Het ontwerp-koninklijk besluit werd herdoopt tot wetsontwerp houdende het Wetboek van vennootschappen en volgde de aangegeven legislatieve weg door Kamer en Senaat. Uiteindelijk verscheen op 6 augustus 1999 in het Belgisch Staatsblad de ‘Wet van 7 mei 1999 houdende het Wetboek van vennootschappen.’

II. UITGANGSPUNTEN VAN HET WETBOEK

Bij de uitwerking van het Wetboek werden de volgende drie basisopties in acht genomen:

1. Geen nieuwe reparatiewetgeving

Dit betekent dat de codificatie niet tot doel had ‘reparatiewetgeving’ tot stand te brengen, evenmin als fundamentele inhoudelijke wijzigingen aan te brengen⁸. Zoals verder zal blijken, betekent dit niet dat elke inhoudelijke wijziging hiermee onmogelijk werd.

2. Enkel het vennootschapsrecht werd gecodificeerd

Verenigingen in de strikte zin van het woord, zoals de VZW, beroepsverenigingen of internationale verenigingen, werden niet opgenomen in het nieuwe wetboek. Specifiek in verband met de VZW zou dergelijke stap immers betekenen dat een keuze zou moeten worden gemaakt over de aard en de aanwendingsmogelijkheden ervan (commercieel, niet-commercieel, ...), hetgeen buiten de codificatie-opdracht viel. Bovendien werd parallel met de codificatie, een wetsontwerp tot wijziging van de VZW-wet van 1921 besproken.

Ook publiekrechtelijke vennootschappen werden niet opgenomen. De reden hiervoor is te vinden in het feit dat dergelijke vennootschappen vaak “op maat gemaakte” wetgevingen behoeven, die niet thuishoren in een wetboek dat voor alle (privaatrechtelijke) vennootschappen moet gelden.

Landbouwvennootschappen en Economische samenwerkingsverbanden werden wél opgenomen in het wetboek. Wat de eerste soort vennootschap betreft, stelde dit geen enkel probleem. De opname van de ESV's was dan weer een logisch gevolg van het feit dat deze sinds de ‘reparatiewet’ van 13 april 1995 worden beschouwd als vennootschappen.

3. Het volledige vennootschapsrecht werd gecodificeerd

Het Wetboek van vennootschappen heeft als doel een antwoord te geven op de vraag welke vennootschapsrechtelijke verplichtingen de oprichting van en het werken met een vennootschap impliceert, en welke rechten hier voor vennoten, derden of schuldeisers tegenover staan. Deze fundamentele optie verklaart meteen waarom bv. ook het jaarrekeningenrecht in het Wetboek werd geïntegreerd⁹.

III. STRUCTUUR VAN HET WETBOEK¹⁰

Het nieuwe Vennootschappenwetboek bestaat uit 15 ‘boeken’. Alvorens hiervan een beknopt overzicht te geven, past het de richtlijnen te vermelden die bij het groeperen van de bepalingen werden gevolgd:

- bepalingen die gemeenschappelijk zijn aan alle types van vennootschappen werden in één boek (II) samengebracht en gecoördineerd. Hetzelfde gebeurde met de bepalingen die gemeenschappelijk zijn aan alle rechtspersonen (boek IV)¹¹;
- waar de vennootschappenwet op nogal wat plaatsen louter verwijzingen naar de bepalingen die gelden voor de N.V. bevatte, werd ervoor geopteerd die gemeenschappelijke regels telkens te hernemen voor elke betrokken vennootschapsvorm. Op die manier beschikt degene die het wetboek raadpleegt per vennootschapsvorm over alle toepasselijke regels, en moet niet telkens naar de overeenstemmende bepalingen bij een andere vennootschapsvorm worden gezocht. Dit geldt trouwens ook voor de strafbepalingen, die in de (‘oude’) Vennootschappenwet achteraan werden gegroepeerd. Voortaan keren ze aan het einde van elk hoofdstuk of elk boek waarop ze betrekking hebben, terug¹².

Voor wat betreft de volgorde van de verschillende boeken ontdekt de lezer volgende structuur:

- Een vennootschapsvorm wordt meer vooraan in het Wetboek behandeld naarmate hij minder rechtspersoonlijkheid heeft, of meer een personenvennootschap is (eerst de maatschap, dan de VOF, dan de BVBA, uiteindelijk de NV);
- Een materie wordt in het Wetboek pas behandeld als de lezer de vereiste voorkennis heeft. Zo bv. veronderstellen fusie, omzetting en splitsing kennis van de rechtspersoonsvormen, waardoor zij pas na de bespreking van de verschillende rechtspersonen aan bod komen¹³.

Dit alles heeft tot gevolg dat wie in het Wetboek iets wil opzoeken in verband met een bepaalde vennootschapsvorm, slechts drie boeken moet raadplegen:

- boek II, geldig voor alle vennootschappen, dat van toepassing is in zoverre er niet van afgeweken wordt door boek IV (rechtspersonen) of het boek dat de door de lezer bestudeerde rechtsvorm bespreekt;
- boek IV met materies die gelden voor alle rechtspersonen;
- het boek dat de door de gebruiker bestudeerde rechtsvorm behandelt¹⁴.

Op de regel dat de gebruiker slechts drie boeken dient te raadplegen, bestaat één uitzondering, met name de bepalingen inzake de commanditaire vennootschap op aandelen (boek IX). Verder in de tekst wordt, bij de bespreking van de

⁷ Advies L. 25.557/2, *Gedr. St.*, 1998-1999, nr. 1838/2, blz. 299

⁸ *Gedr. St., Kamer*, 1998-1999, nr. 1838/10, blz. 3

⁹ *Gedr. St., Kamer*, 1998-1999, nr. 1838/10, blz. 4

¹⁰ Bij de bespreking van de structuur (en van de inhoudelijke wijzigingen) werden de concrete aandachtspunten gekozen in functie van de dagelijkse praktijk van accountants en belastingconsulenten. Gezien de beperkte omvang van deze bijdrage gaat het om voorbeelden, en werd geen exhaustieve opsomming nagestreefd.

¹¹ *Gedr. St., Kamer*, 1998-1999, nr. 1838/10, blz. 7

¹² *ibid.*

¹³ GEENS, K., *De Codificatie van het Vennootschapsrecht: algemene bepalingen uit het Wetboek van vennootschappen, syllabus bij de uiteenzetting in het kader van de Leuvense vennootschapsdagen*, K.U.L., 1999, blz. 8

¹⁴ GEENS, K., *o.c.*, blz. 7

diverse boeken, dieper ingegaan op de redenen die hieraan ten grondslag ligt¹⁵.

INHOUDELIJKE WIJZIGINGEN ?

Sinds de laatste codificatie van het vennootschapsrecht (1935) is de juridische en economische context waarin het vennootschapsrecht zich bevindt, grondig gewijzigd¹⁶. Om evidente redenen bleek bij de voorbereiding van een ontwerp van koninklijk besluit tot invoering van een Vennootschappenwetboek, dat het niet mogelijk was een goed gestructureerd en samenhangend Wetboek uit te werken zonder enige wijziging ten gronde uit te voeren. Het vennootschapsrechtwetboek dat, besproken en goedgekeurd als wetsontwerp, uiteindelijk door de wetgevende kamers werd gepubliceerd in het Staatsblad, voert dan ook enkele inhoudelijke wijzigingen door aan de bestaande vennootschapswetgeving.

Nochtans blijven deze inhoudelijke wijzigingen in beginsel vrij beperkt. Zij hadden immers niet tot doel de rechten of plichten van de verschillende bij het vennootschapsleven betrokken partijen (vennoten, obligatiehouders, bestuurders, werknemers, ...) fundamenteel te wijzigen, maar waren enkel ingegeven door de bekommernis een logisch opgebouwd Wetboek af te leveren. In beginsel kunnen zij worden opgedeeld in drie categorieën:

- 1° de wijzigingen noodzakelijk hetzij ingevolge de nieuwe structuur die met de codificatie aan de vennootschapswetgeving wordt gegeven, hetzij om kleine en ongerechtvaardigde verschillen tussen de verscheidene vennootschapsvormen uit de wereld te helpen;
- 2° bepalingen die totnogtoe waren opgenomen in koninklijk besluiten, maar die omwille van hun bijzonder belang voor de rechtspraktijk worden opgenomen in het wetboek van vennootschappen;
- 3° bepalingen van de ('oude') Vennootschappenwet die ofwel volgens een bijna eensluidende rechtsleer anders moesten gelezen worden dan ze letterlijk luidden, ofwel moesten gewijzigd worden om aan nutteloze en weinig principiële discussies in de rechtsleer een einde te stellen.

Bij de verdere bespreking van de structuur van het Wetboek, worden een aantal van deze inhoudelijke wijzigingen aangehaald.

Concreet kreeg het Vennootschappenwetboek de volgende structuur:

Boek I. Inleidende bepalingen

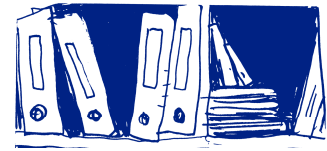
Dit boek bevat enerzijds een opsomming van de door het Wetboek beheerste vennootschappen en rechtspersonen, en anderzijds een aantal algemene begrippen waarvan een duidelijke definitie bij de aanvang de verdere lectuur begrijpelijker maakt. Uit de tekst blijkt duidelijk dat de bepalingen betreffende vennootschappen niet langer figureren in het Burgerlijk wetboek of het Wetboek van koophandel, maar voortaan samen met sommige bepalingen uit andere wetten worden samengebracht in één en hetzelfde Wetboek van vennootschappen¹⁷.

Hier wordt ook al duidelijk dat tevens een aantal aanpassingen op inhoudelijk vlak werden doorgevoerd, zo bv. voor wat betreft de benamingen en afkortingen van de verschillende vennootschapsvormen.

¹⁵ zie onder 'boek IX'

¹⁶ Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 2

¹⁷ Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 8

OUDE BENAMING	NIEUWE BENAMING	OFFICIËLE AFKORTING
Maatschap	Idem	-
Tijdelijke handelsvereniging	Tijdelijke handelsvennootschap	-
Handelsvereniging bij wijze van deelneming	Stille handelsvennootschap	-
Vennootschap onder firma	Idem	VOF
Gewone commanditaire vennootschap	Idem	Comm.V
Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	Idem	BVBA
Coöperatieve vennootschap		
- met beperkte aansprakelijkheid	- Idem	CVBA
- met onbeperkte en hoofdelijke aansprakelijkheid	- Met onbeperkte aansprakelijkheid	CVOA
Naamloze vennootschap	Idem	NV
Commanditaire vennootschap op aandelen	Idem	Comm. VA
Economisch samenwerkingsverband	Idem	ESV
Landbouwvennootschap	Idem	LV

In boek I treft men ook de criteria aan waaraan een vennootschap of een groep moet voldoen om 'klein' of 'groot' te zijn. Deze criteria waren voorheen, zoals bekend, terug te vinden in de Boekhoudwet van 17 juli 1975, respectievelijk het K.B. van 6 maart 1990. Voortaan volstaat één blik in het Vennootschappenwetboek om te achterhalen in welke vorm een vennootschap haar jaarrekening moet opstellen en neerleggen, welk controleregime van toepassing is, of een groep een geconsolideerde jaarrekening moet opstellen... Belangrijk is dat de criteria zelf nog altijd bij koninklijk besluit zullen kunnen gewijzigd worden.

Boek II. [Bepalingen gemeenschappelijk aan alle vennootschappen](#)

Hier werden de bepalingen uit het Burgerlijk wetboek die betrekking hebben op het vennootschapscontract ondergebracht. Deze bepalingen zijn van toepassing op alle vennootschappen, behoudens wanneer er in de volgende boeken wordt van afgeweken. De bepalingen betreffende de algemene en de bijzondere vennootschap hebben de 'transplantatie' naar het Vennootschappenwetboek niet overleefd wegens verouderd en zonder betekenis voor de praktijk.

Boek III. [De maatschap, de tijdelijke handelsvennootschap en de stille handelsvennootschap](#)

In dit boek worden de vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid op een rijtje gezet. De desbetreffende bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek en uit de vennootschappenwet werden integraal overgenomen, met dien verstande dat telkens een meer eigentijdse benaming aan deze vennootschapstypes werd gegeven¹⁸.

Boek IV. [Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen geregeld in dit wetboek](#)

De bepalingen van dit boek zijn, uitzonderingen niet te na gesproken, in beginsel zowel van toepassing op alle vennootschappelijke rechtspersonen, met inbegrip van de landbouwvennootschap, als ook op de economische samenwerkingsverbanden.

Achtereenvolgens worden in dit boek besproken: nationaliteit, verbintenissen in naam van een vennootschap in oprichting, orgaantheorie (algemeen), vennootschapsnaam, oprichtings- en openbaarmakingsformaliteiten, jaarrekening, controle, nietigheid (algemeen), ontbinding en vereffening, rechtsvorderingen en verjaring.

Wij vestigen in dit verband de aandacht op volgende punten:

Inzake nationaliteit maken rechtspraak en rechtsleer sinds lang gewag van de 'werkelijke zetel' die het antwoord geeft op de vraag aan welke nationale wetgeving de vennootschap onderworpen is. Voortaan kan dit begrip nu ook teruggevonden worden in de wet zelf. Totnogtoe had deze het over de 'hoofdvestiging' van de vennootschap.

Het nieuwe Wetboek heft ook het onderscheid tussen een 'fantasiennaam' en een 'firmanaam' op. Aangezien in de praktijk ook naamloze vennootschappen onder een firmanaam opereren, en vennootschappen onder firma dan weer benamingen gebruiken waar geen familienaam van één der vennoten in te herkennen valt, werd ervoor geopteerd voortaan te spreken over de 'maatschappelijke benaming'. Een voorbeeld van hoe de wet aan de realiteit werd aangepast. Voor de commanditaire vennootschap verdween de bepaling die voorhield dat de naam van stille vennoten niet in de firmanaam mag voorkomen.

De jaarrekeningplicht voor vennootschappen met volkomen rechtspersoonlijkheid (NV, BVBA, CV) volgt op dit moment nog uit artikel 77 Venn.WV. dat verwijst naar de boekhoudwet van 17 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten. Dergelijke situatie maakt het uiteraard moeilijk de vigerende bepalingen te consulteren, aangezien bepaalde verplichtingen voortvloeien uit de vennootschappenwet en andere uit de wetgeving op de jaarrekening. Voor de andere vennootschapsvormen (VOF, Comm.V., CVO(H)A) vloeien gelijkaardige verplichtingen enkel voort uit de boekhoudwetgeving. In de meeste ons omringende landen is het jaarrekeningsrecht echter een

¹⁸ *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 9; voor de nieuwe benamingen: zie bovenstaande tabel.*

integraal onderdeel van het vennootschapsrecht, en ook de Vierde Richtlijn op het stuk van de jaarrekening wordt traditioneel als een vennootschapsrichtlijn aanzien. Bovendien is het jaarrekeningenrecht één van de weinige handelsrechtelijke materies die ook de burgerlijke vennootschappen met handelsvorm vat.

Met al deze bedenkingen in het achterhoofd, werd er uiteindelijk voor geopteerd om de wetgeving inzake de boekhouding van ondernemingen te laten bestaan als een zelfstandig onderdeel van het handelsrecht, en de wetgeving op de jaarrekening te integreren in het Wetboek van vennootschappen (en zijn uitvoeringsbesluit in wording). Weliswaar vertrekt de wetgeving op de jaarrekening van een ruimer ondernemingsbegrip dan het vennootschappelijke. Maar anderzijds speelde de vaststelling dat bijna alle effectief aan de jaarrekeningplicht onderworpen ondernemingen de vorm van een vennootschap hebben aangenomen, een doorslaggevende rol. De weinige niet-vennootschappen die toch onderworpen zijn aan de jaarrekeningplicht worden voortaan door de wet van 17 juli 1975 naar het Wetboek van vennootschappen verwezen. De verwijzingsregels werden dus omgedraaid. Voor wat betreft de geconsolideerde jaarrekening geldt een analoge redenering. Merk op: aan de adviesbevoegdheden van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven of van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen werd nergens geraakt¹⁹.

Nog in hetzelfde boek werden de bepalingen betreffende de commissaris, de controle op de jaarrekening, op de geconsolideerde jaarrekening en op de financiële en economische informatie die moet meegedeeld worden aan de ondernemingsraad, vanuit verschillende wetgevingen in één titel (VII) gehergroepeerd. De bedoeling hiervan was volgens de memorie van toelichting bij het wetsontwerp 'recht te laten wedervaren (...) aan de eenheid van controle, zoals die werd verdedigd naar aanleiding van de hervorming van het bedrijfsrevisoraat'.²⁰ Deze hergroepering vereiste een beperkte herschikking van de wet van 20 september 1948 tot organisatie van het bedrijfsleven en van de wet van 22 juli 1953 tot oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Boek V. De vennootschap onder firma en de gewone commanditaire vennootschap

Boek VI. De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

Boek VII. De coöperatieve vennootschap

Boek VIII. De naamloze vennootschap

Zoals hierboven reeds werd gesteld, werden de vennootschapstypes gerangschikt in een volgorde van personen- naar kapitaalvennootschap. De vennootschap onder firma en de gewone commanditaire vennootschap worden, benevens de specifieke aspecten die in boek V werden opgenomen, in aanvullende orde beheerst door de bepalingen van boek II (de vroegere artikelen uit het Burgerlijk Wetboek) en boek IV (rechtspersonen).

De indeling van de boeken VI t/m VIII is nagenoeg identiek. Na een eerste titel gewijd aan de aard en de kwalificatie van elk vennootschapstype, komen de bepalingen met betrekking tot de oprichting aan bod. Vervolgens de effecten en de eraan verbonden rechten, alsook hun overdracht en overgang, en daaropvolgend, de samenstelling, werking en bevoegdheden van de verschillende organen. Vervolgens worden de verscheidene financiële verrichtingen tijdens het bestaan van de vennootschap behandeld, zoals kapitaalverhoging en –verlaging alsook de maatregelen ter bescherming van het kapitaal (uitkering van winst, inkoop eigen aandelen, verlies van het maatschappelijk kapitaal). De boeken worden telkens afgesloten door de titels met betrekking tot ontbinding en de strafbepalingen²². Vermeldenswaard is in dit verband dat het Wetboek voortaan enkel nog de term “inbreng in natura” gebruikt. Analoge uitdrukkingen die in de ‘oude’ Vennootschappenwet figureerden, zoals bv.

Er werd voor geopteerd de wetgeving op de jaarrekening te integreren in het Wetboek van vennootschappen.

In de verschillende hoofdstukken betreffende de controle komen achtereenvolgens aan bod: de algemene bepalingen inzake de controleur van de jaarrekening, de commissaris, die lid moet zijn van het I.B.R., voor drie jaar benoemd wordt door de algemene vergadering, enz. Nieuw in het wetboek is dat art. 33 van de wet van 22 juli 1953 (m.b.t. de commissaris die zelf een vennootschap is) in het Wetboek werd geïntegreerd²¹. In de volgende hoofdstukken wordt achtereenvolgens dieper ingegaan op de controle op de jaarrekening, de inhoud van het commissarisverslag, de controle op de geconsolideerde jaarrekening en de controletaak in vennootschappen waar een ondernemingsraad werd opgericht.

Het principe dat een vennoot zich in vennootschappen waar geen commissaris werd benoemd, in zijn individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid kan laten bijstaan door een accountant, bleef ongewijzigd (art. 166 Vennootschappenwetboek).

“niet-geldelijke inbreng” of “inbreng anders dan in geld” werden in het kader van de eenvormigheid consequent vervangen.

Bovendien vermeldt de nieuwe tekst voor het eerst de “quasi-inbreng”. Hoewel deze term sedert de invoering van de betrokken verrichting door de wet van 5 december 1984 unaniem door de praktijk werd gebruikt, was deze totnogtoe nergens in de wetteksten terug te vinden²³.

Wat de uitkering van winst betreft, stelt het Wetboek duidelijk dat geen uitkering mag geschieden indien het nettoactief door die uitkering zou dalen onder het bedrag van het gestorte kapitaal of, indien dat hoger is, onder het bedrag van het opgevraagd kapitaal²⁴.

19 *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 13*

20 *ibid.*

21 *GEENS, K., o.c., blz. 20*

22 *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 14*

23 *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 64*

24 *artikel 320 (BVBA) en artikel 617 (NV) Wetboek Vennootschappen*

In vogelvlucht worden nog een aantal inhoudelijke wijzigingen uit boek VIII aangehaald die betrekking hebben op de algemene vergadering: vooreerst werd in de Nederlandse tekst gepreciseerd dat de oproeping voor de algemene vergadering moet worden gepubliceerd in een 'nationaal (in plaats van 'landelijk') verspreid blad'. Bovendien moeten, naast de houders van obligaties of warrants op naam, ook de bestuurders en de commissarissen voor de algemene vergadering per brief worden opgeroepen. Een derde wijziging bestaat erin dat de termijn van acht dagen waarbinnen de oproepingsbrief moet worden verzonden naar houders van effecten op naam, werd vervangen door een termijn van vijftien dagen. Dit sluit nauwer aan bij de termijn van (minimaal) twee maal acht dagen die is voorzien voor de publicatie in een nationaal of regionaal dagblad²⁵. Zonder deze punten in het kader van deze bijdrage in detail te bespreken, ver

waarop bep. van het best ris-revisor, v countants, . king moeder steld van de houders, in Wetboek w uitgewerkt; de procedur inzake verslaggeving over belangenconflicten werd vervolledigd voor vennootschappen die geen jaai verslag moeten opstellen dat het verk van de algen vergadering aantal 'detail gen onderga inzake nietig de besluiten vergadering werden doc

Boek IX. De commanditaire vennootschap op aandelen

Zoals reeds eerder opgemerkt is dit het enige vennootschapstype waarvoor nog wordt verwezen naar de bepalingen die van toepassing zijn op een andere vennootschap, met name de NV.

Als reden hiervoor wordt aangehaald dat het uitschrijven van een integraal draaiboek voor de commanditaire vennootschap op aandelen de regering en het parlement ertoe zou gedwongen hebben een aantal fundamentele keuzes te maken, die niet kaderen in een codificatieopdracht²⁶. Concreet zou een volledig uitkammen van alle mogelijke toepassingen en niet-toepasselijke bepalingen uit het

boek betreffende de naamloze vennootschap het kader van de codificatie te buiten zijn gegaan.

Dit is meteen ook een illustratie van het feit dat, ondanks de keuze voor een wetsontwerp in plaats van een koninklijk besluit tot codificatie, niet werd afgeweken van de geest en de doelstelling die aan artikel 110 van de reparatiewet van 1995 ten grondslag lag²⁷. Niet zozeer het invoeren van inhoudelijke wijzigingen, wél de codificatie an sich, bleef ook het einddoel van de wetgevende kamers, die zich in principe ruimere bevoegdheden hadden kunnen toeëigenen.

Boek X. Vennootschappen met een sociaal oogmerk

In dit boek worden achtereenvolgens de aard van deze vennootkapitaal en tenetting van een ap met sociaal

urering van :schappen

< XII. nzzetting van :nnootchappen

Beide boeken zijn een treffende illustratie van de wil van regering en vetgever om en grotere eenud te bereiken r het vermijden erwijzingen. lke verrichting : procedure volchreven, zodat oor fusie, split- r de andere breng van een k over een vol- r ervoor moe- verkleint om

vergissingen te maken of zaken te vergeten, dit vanuit de bekommernis dat het niet naleven van bepaalde wettelijke voorwaarden kan leiden tot de nietigheid van de integrale verrichting. Een belangrijk aandachtspunt in dit verband is artikel 777 van het Wetboek, dat is geïnspireerd op artikel 166, derde lid, en 167, eerste lid, van de Vennootschappenwet. Het artikel belicht met name het verslag van de commissaris, de bedrijfsrevisor of de extern accountant betreffende de opgemaakte staat van activa en passiva in geval van omzetting van een vennootschap. Het loont de moeite hier even bij stil te staan, omdat het artikel een belangrijke wijziging in zich draagt.

²⁵ *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 125*

²⁶ *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/10, blz. 8*

²⁷ *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/10, blz. 3*

Artikel 166 en 167 Venn.W. stelden dat de bedrijfsrevisor of extern accountant in zijn verslag inzonderheid moest vermelden “of de toestand van de vennootschap (in de staat van activa en passiva) op volledige, getrouwe en juiste wijze is weergegeven”. De nieuwe tekst (art. 777) draagt de commissaris, bedrijfsrevisor of extern accountant op om “inzonderheid (te vermelden) of er enige overwaardering van het nettoactief heeft plaatsgehad.”

In de artikelsgewijze bespreking stelt de Memorie van toelichting bij het wetsontwerp in dit verband dat “op deze manier wordt duidelijk gemaakt dat het slechts een beperkte controle betreft en geen certificering dat de staat een volledig, getrouw en juist beeld geeft van de vennootschap. Zulks is immers slechts mogelijk na een volledige, gedetailleerde controle²⁸.”

De vraag kan gesteld worden of de memorie van toelichting hiermee niet té ver de andere kant op gaat. Kan een potentiële overwaardering van het nettoactief worden onderzocht middels een beperkte controle, of is – in tegenstelling tot hetgeen in de memorie wordt gesteld – niet zozeer een volledige dan wel een volkomen controle noodzakelijk? Bij het ter perse gaan maakt deze vraag het voorwerp uit van overleg tussen beide betrokken Instituten en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen. In volgende IAB-publicaties wordt op dit punt zeker teruggekomen.

Boek XIII. De landbouwvennootschap

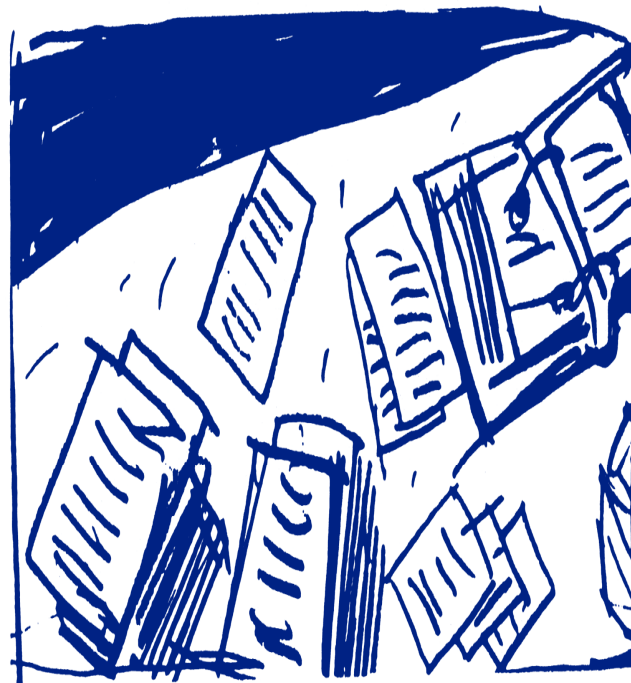
Boek XIV. Het economisch samenwerkingsverband

Deze vennootschappen werden niet onmiddellijk na de NV in het wetboek opgenomen, omdat de bepalingen inzake herstructurering van vennootschappen niet op deze rechtsvormen van toepassing zijn. In de mate van het mogelijke werd qua opbouw van deze boeken een parallelisme nagestreefd met die van de andere rechtspersonen. De bijzondere aard van beide vennootschappen heeft er logischerwijze voor gezorgd dat een aantal afwijkende bepalingen moesten worden opgenomen.

Boek XV. Diverse bepalingen en overgangsbepalingen

In dit boek krijgt de Koning de bevoegdheid om met behulp van de bij het Wetboek gevoegde concordantietabel de bestaande verwijzingen in wetten en koninklijke besluiten naar de vorige vindplaats van de bepalingen die nu in het Wetboek zijn opgenomen, te wijzigen door verwijzingen naar het Wetboek van vennootschappen. Bovendien kan Hij de verwijzingen naar de ‘vereniging bij wijze van deelneming’ en naar de ‘tijdelijke vereniging’ aanpassen aan de nieu-

we terminologie van het Wetboek. Hetzelfde geldt voor de nieuwe term ‘maatschap’. Tot alle verwijzingen door de Koning effectief zullen zijn aangepast, moeten deze – met behulp van de concordantietabel – gelezen worden als verwijzingen naar het Wetboek²⁹. Wat de aanpassing van de statuten aan het nieuwe wetboek betreft, geldt de volgende regeling³⁰:

De bestaande vennootschappen moeten hun statuten aanpassen aan het Wetboek van vennootschappen binnen drie jaar na de inwerkingtreding van het Wetboek. De datum van inwerkingtreding zal bij koninklijk besluit worden vastgesteld, en kan ten laatste achttien maanden na publicatie van het Wetboek in het Belgisch Staatsblad vallen, dus uiterlijk op 6 februari 2001. Wanneer deze uiterste datum als datum van inwerkingtreding zou worden bepaald, hebben bestaande vennootschappen dus de tijd tot 6 februari 2004 om de nodige aanpassingen door te voeren.

Zolang de statuten niet zijn aangepast, zal elke statutaire clausule die verwijst naar bepalingen die zijn opgeheven of waarvan de nummering door de invoering van het Wetboek werd gewijzigd, met behulp van de concordantietabel gelezen worden als een

28 *Gedr. St., Kamer, 1998-1999, nr. 1838/1, blz. 166*

29 *artikel 876 W. Venn.*

30 *Wet houdende het wetboek van vennootschappen, Hoofdstuk III, Art. 24*

De datum van inwerkingtreding zal bij koninklijk besluit worden vastgesteld, en kan ten laatste achttien maanden na publicatie van het Wetboek in het Belgisch Staatsblad vallen, dus uiterlijk op 6 februari 2001

verwijzing naar de nieuwe nummering van de teksten. Wanneer de statuten niet binnen de drie jaar na inwerkingtreding zijn aangepast, iedere belanghebbende kan de ontbinding van de vennootschap voor de rechtbank vorderen. De rechtbank kan echter steeds een termijn toestaan om de vennootschap de kans te geven haar toestand te regulariseren.

IV. BESLUIT

Het staat buiten kijf dat het Wetboek van vennootschappen het resultaat is van een bewonderenswaardig werk dat door de volgehouden inspanningen van de vennootschapsjuristen van het Jan Ronse Instituut (Katholieke Universiteit Leuven) en de “Commission Droit et Vie des Affaires” (van de Luikse Rechtsfaculteit), uiteraard onder impuls en met de steun van het toenmalige beleid, tot een goed einde werd gebracht. Met de nakende inwerkingtreding van het Wetboek staat de beroepsbeoefenaar nu voor de opdracht om in een eerste fase het lijvig boekwerk, dat 878 artikelen telt, te proberen doorgronden. Aangezien de codificatie erop gericht was het vennootschapsrecht, dat na een reeks wetswijzigingen dreigde een ondoordringbaar kluwen te worden, (weer) toegankelijk te maken, zal deze opdracht – benevens wat onwennigheid in het begin - wellicht geen noemenswaardige problemen opleveren. Het feit dat voor elke vennootschap³¹ nu een volledig draaiboek op papier werd gezet zal de gebruiksvriendelijkheid van het nieuwe Wetboek beduidend vergemakkelijken. Tevens is het feit dat men niet langer de strafbepalingen aan het eind van de wet moet zoeken, maar deze telkens op de aangewezen plaats in het Wetboek terugvindt, een belangrijke vooruitgang.

Nu al wordt in de praktijk uitgekeken naar het enig Uitvoeringsbesluit, waarin o.m. een belangrijk deel van het jaarrekeningenrecht – waarvan de basis in het Wetboek werd ondergebracht - zal verschijnen.

Wij zijn er ons ten volle van bewust dat deze bijdrage, door haar beperkte omvang, slechts een summier beeld van het Wetboek kan geven. Zoals in de inleiding reeds gesteld, was onze bedoeling om in vogelvlucht een zicht te geven op de belangrijkste wijzigingen, zowel formeel als inhoudelijk, en op de achtergrond ervan. Een exhaustieve uiteenzetting van de materie vinden I.A.B.-leden in de geannoteerde versie van het nieuwe Wetboek dat op initiatief van het Instituut, in samenwerking met het I.B.R., het B.I.B.F. en de

³¹ met uitzondering van de commanditaire vennootschap op aandelen, cfr. supra 'boek IX'

Commissie voor Boekhoudkundige Normen wordt gepubliceerd bij Die Keure. Het werk zal binnenkort kosteloos toegestuurd worden aan alle I.A.B.-leden. ■

